

## اداره خانه

باب عالی جاده سنده دائرة مخصوصه

## آبونه شرائطی

ممالك عثمانیه ده سنه لکی (۶۵)، الق  
آیلغی (۳۵) غروشدرد. ممالك اجنبیه ده  
سنه لکی (۱۷)، آلتی آیلغی (۹) فرانقدرد.  
[ایضاحات: نسخه سی الی پاره، آلتی  
آیلغی بر جلد، هر جلد ۲۶ نسخه در.]

## اخطارات

§ آبونه بدلی پشیندر.  
§ آدرس تبدیلنده قرق پاره لک  
پول کوندردلی در.

§ مسلكه موافق آثار مع الممنونیه  
قبول اولنور. درج ایدیلمه یین یازیلر  
اعاده اولونماز.

# الکشاف

۱۳۳۰

دینی، علمی، ادبی، سیاسی هفته لک مجموعه اسلامیه در

## اخطارات

رساله خردن آلتدیغی کوسترملک شرطیله  
بتون یازیلر هر هانکی پر غزته طرفندن  
اقتباس اولونه بیلیر.

§

مکتوبلرک، امضالرک واضح و اوقوناقلی  
اولمسی و آبونه صره نومروسنی محتوی  
بولونمسی؛

§

ممالك اجنبیه ایچون آبونه اولانلرک  
آدرس لرینک فرانسرجه سی ده یازلمسی؛

§

پاره کوندردلیکی زمان نه یه دائر اولدیغنک  
واضحاً بیلدیرلمسی رجا اولنور.

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

صاحب و مدیر مسئول: ح. اشرف ادیب

جلد ۱۰

۲۵ جمادی الاولی ۱۳۳۱ پنجشنبه ۱۸ نisan ۱۳۲۹

عدد ۲۴۲

استاد مرحومك ترجمه‌حالی، دارالشفقه‌جه یازیلق تقرر ایتشدیر .  
اختصاص علمیه‌سی حقنده ایه هم مسلکی اولان علمای کرامدن ،  
بالخاصه درس شریکی بولونان طرنوه‌لی محمد افندی حضرتلرندن  
معلومات کافیہ بکله نیر .

مسئله‌داشیری آراسنده حسب‌البشریه کندیسندن خوشلانیانلر  
وارسه بیله الله رضایی ایچون ایفای شهادتدن کری طورولمالیدرکه  
بویوکلرک حیات علمیه‌سنه دائر ویریه‌جک معلومات، اکتساب عرفان  
خصوصنده کوچکلر ایچون شوق و غیرت اویندیرر و علمانک تکثیریه  
علمک ترقیسنه بادی اولور .

بن، شو پریشان، لکن صمیم روحدن خروشان اولان سوزلرله  
حصه‌مه دوشن وظیفه‌یی ایفایه چالیشدم . داهای فضله‌سی، داهای  
صلاحیتدار اولان ذوات فاضله‌نک همت و غیرتندن انتظار اولنور .  
باقی جناب حق، مدفن مشارالیه‌یی انوار غفران ایلهمالی و خیر الحظنی  
اولاجق عرفای اسلامیہ‌یی تکثیر ایلهم‌دین مینی عالی‌ایلیه .

طاهر المولوی

## مسئله‌لار

### بین‌الاسلام مشترک لسان

اسلامک قارا کونلرنده یوزینی آغارتان افاضل و اصفیاسندن شیخ  
عبدالعزیز چاویش افندی حضرتلرینک دارالخلافه‌ده بمث حقایقه باشلایان  
«الهدایه» لرینک (ایکینجی نسخه) «اسئله واجوبه» فصلندن،  
باکا فضله بر میل توقف و اندیشه ویرن شو مهم مسئله‌یی اولا جوابیله  
برابر ترجمه ایده‌یم :

«سؤال: تورک مملکتلرنده، چینده و بویکی یلرده جمعه کونلری خطبه‌عربیجه  
اوقونوبور؛ حال بوکه دیکه‌یلنرک چوغی یاخود هپسی عربجه‌یی آکلایمايورلر؛  
«خطبه» دن غرض ایسه مسلمانلری معروف، خیری ایشلره تشویق و ترغیب  
ایتمک، اولنره دنیا و آخرت سعادتتی احضار ایده‌جک ال‌طوغرو، ال‌کسیدیرمه  
یولی کوسترمکدر . احوالده جمعه خطبه‌سی؛ ممالک غیرعربییه‌ده نیچون عربجه‌نک  
غیری برلسان ایلله، لسان محلی ایلله اوقونوبورده ساءملرک استفاده‌سی تأمین  
اولونمايور؛ بوندن باشقه هرسمه احکام دینک اسرارینه تمامیه اطلاع حاصل  
ایدوب مسلمانلغنی محض تقلید اولمقدن قورتارمی‌ایچون عربجه‌یی کوزلجه اوکرتمک  
درجه و جوبده‌می‌در؟

جواب — نه قرآن کریمده، نه ده احادیث صحیحه‌ده خطبه‌نک عربجه‌اواسنی  
ایجاب ایدن برشی بوندیر . حق امام اعظم «ابوحنیفه» حضرتلری؛ نمازده  
بیله — ولو عربجه‌سنی بیامش اولسون — قرآن کریمی، عربجه‌دن باشقه برلسان  
ایلله تلاوته برآره‌لق جواز بیله ویرمشدی . احوالده خطبه‌یه هیچ سوزیوقدر .  
فکرمنزه کلنجه : عربک غیری اقوامده عربجه اوقونان خطبه‌لردن فائده  
یوقدر؛ چونکه بوحال، جمعه خطبه‌سنک سبب فرضیتی اولان غایه‌یی اورتهدن  
قالدیریور . شوقدرکه بوکون مسلمانلرک احوالی عمیق برنظر امان ایلله تدقیق  
ایدنلر، عصرلردنبری، آره‌لرنده‌کی مناسبات برادرانه‌نک انقطاعی کوروبده —  
کال انتباه ایلله — بوکا بر سبب آرایانلر؛ اهل اسلام آراسنده آکلاشمايه  
مدار اولاجق برلسان بولونماسنی، بوکونکی حالت فجیه‌نک منشأی  
اولارق قبول ایدرلر . اگر مسلمانلر، قرآن حکیمک لسانی اوکرتمک

چالیشمش اولسلر، هیچ اولمازسه آز چوق اونکله مشغول اولمش بولونسه‌لردی  
بوکونکی پریشانیغه دوچار اولمازلردی . چوق دفعه‌لر کوردک : بر مصرلی .  
برایرانلی، یاخود برتورک ایلله؛ برافغانلی، برهندلی، برجاوالی، یاخود برعرب ایلله  
برآریه کدیلمی اللهک «دین اسلام» ایلله بربرلینه قارداش یایدینی بو آدم‌لر  
مشترک برلسان ایلله متکلم اولاماق یوزندن یکدیگرلرینه یابانچی و اوزاق بر  
وضعیتده قالیوریریورلر؛ کوردیورلر؛ بونلرک ایچندن، مملکتلرینه مسئول اولان  
خرستیان ملتلرینک روا کوردکاری مظالم و آلام ایلله دولو اولان یوره‌کلرینی  
دین قارده‌شنه آچق، اوکا دردینی دوکک ایچون آتشله‌نوب طوروبده بو  
آرزویه امکان حصول بولامایان . دینی اوینتامایان هپ مسلمان قارده‌شلردر .  
قتهادن بعضلرینک : «نماز؛ آتجق عربجه قرآنله قیانه‌یلیر . خطبه‌ده آتجق  
عبارة عربیه ایلله صحیح اولاییلیر .» صورتنده ویردکاری فتوالرک حکمتی، ایشته  
بومسئله اولمالیدر .

بوکون مال نصرانیه‌نک تحت حکم و نفوذنده بولونان مسلمانلرک احوالنه اطلاع  
کاملی بولونانلر؛ اهل ایمانی بربریه آکلاشدیراجق، طانیشدیراجق برلسانه‌یک  
زیاده محتاج اولدوغمیزی بیلیرلر . اهل اسلام، تناصر و تعاون ایلله مأمور و بوکا  
احتیاجی یک چوق ایکن لسانلر آراسنده‌کی تباین؛ دکل تعاونه، حتی مبادله‌آرا  
وافکاره، درداشمکه بیله مانع اولویور .

بز کوردک : فرانسه حکومتی؛ مسلمانلری سائر دین قارداشلردن آیرمق  
ایچون عربجه‌یی احوالیدن قالدیرمق ایسته‌یور و اونک یرینه، اسلامیتک،  
برچوق عصرلر اول عدم لزومنه مبنی اوزه‌رینه برحجاب لغو چکدیکی بربریه  
لسانی اقامه ایتمک ایچون الندن کدیکی قدرچالیشیور، بولسانی اوکرتمک ایچون  
هرتورلو مصارفه قاتلانیور . فرانسه بو غیرتلینه مقابل، عربجه‌یه آچدیگی  
حریده مظفرده اولدی : آرتق جزائر لهجه‌سی؛ عربجه‌دن، فرانسه‌جه‌دن،  
بربریه لسانندن مرکب برخلیطه حالته کلشدر . بعض یلرده‌ده عربجه‌یه هان‌هان  
تصادف اولونماز .

بناء‌علیه بوکون مسلمانلر؛ لسان قرآنی، بربرلیله صارماشقی، آکلاشقی  
ایچون برواسطه مقدسه‌ الصاق طانییه‌رق آرا لرنده‌کی فردی واجتماعی علاقه‌لری  
توثیق و تأیید ایتمک صوک درجه چالیشمالیدرلر . بو، اولنره ال‌ک بویوک برفریضه  
حیاتیه اولارق توجه ایدر . شیمدی بزبوقدر ضرورتلر قارشینده جمعه خطبه‌سنک  
عربجه‌دن غیری لسانلرله اوقونماسنی اباحه ایدرسه‌ک مسلمانلرک طانیشقی، آکلاشقی  
ایچین لرنده یکانه بر آلتلری اولان، اولنری بر نقطه‌یه طویلامق ایچین یک  
مهم برقوت اعداد ایدن «مشترک لسان» مسئله‌سنی امال ایتمش اولورز و بو  
صورتله بوتون بوعلوی غایله‌لر الدن چیقار .

مع مافیه، فکرمنزه، خطیب خطبه‌سنی عربجه اوقودقدن صوکره  
مخاطبی اولان خلکک لساننه ترجمه ایتلیرلر، تاکه فائده تعمم ایتسین، غایه تأمین  
اولونسون . بالخاصه ملل غیرعربییه‌نک عربجه‌یه واقف اولدقلری بویله برزمانده  
بو ترجمه یک زیاده شایان اعتنادر؛ آتجق بوتون مسلمان حکومت و امتلری‌نک‌ده  
لسان شریف قرآنک تعمیمی برفریضه سیلرک اوکا کوره چالیشمالری لازمدر .  
برسی ثباتکار سایه‌سنده نهایت بر زمان کلیرکه بوتون مسلمانلر، عربجه  
اوکرتمش اولورلر . صدر اسلامده حال بویله ایدی . آرتق بوغایه حاصل اولونجه  
کرک قرآن کریم، کرک خطبه‌لر یالکزر عربجه اوقونقله اکتفا ایدیلیر .

بر طرفدن شیخ حضرتلرینک بو صائب و نفاذ جوابلرینی  
مطالعه و تدبر ایدرکن دیکر طرفدن صوک کونلرده بعض جدی  
قلملرک‌ده بو طرز تفکر ایلله آز چوق همجریان کورونن افکار  
وملاحظاته مصدر اولدوغنی خاطرلادم . برزمانلر قوال اولمقدن زیاده  
فعال اولمق ایستین و بونکچون بر حرص استطلاع ایلله هر طرفه باش  
اوران زمره‌یه منسوب اولانلر مزی؛ اسویچرمدن کوندردیکی جدی،  
حیاتی مکتوبلریله تطیب و ارضا ایدن اقدام صاحبی احمد جودت‌یک؛  
بوسفرده ویانه‌دن شویله برندای ارشاد ایلله اثبات رشد و سداد ایدیور .

ستون تخصیص ایتشدر . طلبه علوم افندیل طرفندن کرک شمدی به قدر کوندریلن مکتوبلر ، کرک بعدما کوندریله جکلر تمامیه بو ستونه درج اولونه جقدر . صرہ سی کلنجه سبیل الرشادده ان شالاله بو خصوصده بیان مطالعاندہ بولونه جقدر .

حیاتر حقتندہ

### طلبہ علوم ارقداشلمزده مسجالح

بوصرم لردہ کوریورزکہ هرکس مسلك مقدسمرک انحطاطندن ؛ بز طلبہ علومک سویه واقتدارسزلفندن بحث ایدہرک بوغوجی براسانله صدای اعتراضی یوکسنیور . بیلکیسنزلکمزہ قارشى آچقندن آچیغه اعلان حرب ایدہرک مدرسه لیلرک قابلیت واستعدادسزلفنه بلا استتیا حکم ایلہ بر کتله عصیہ جہلیہ اولدیغنی ادعا ایدیور . شمدی بز بوکی دایانیلماز اتهامات مخربہ به قارشى نہ کی وضعیت آلملی بز ، نہ درلو حرکت تعقیب ایتلی بز و فصل برسد چکملی بز ؛ ایشته بو حقیقی طلبہ علوم ارقداشلمزہ بر حسب حال باتیق ایستہ یورم .

بز بو قدر اسناد و اتهاماتک بارقیلی آلتندہ چیکسنیرایکن دفعی چارہ سنہ باقازدہ ینہ لاقیدانہ حرکت ایدر ، بتون کون قیمتلی و قتلر مزی قیل و قال ایلہ کچیرر ؛ مدنیت حاضرہ نک ایجاب ایتدیکی فنون متنوعہ دن بی خبر اولہرق امرار اوقات ایتکده مصر اولہ جق ایسہک هیچ شہہ ایتیمہ کمہ انقراضمز محقق در .

آرقداشلمزہ ترتب ایدن وظیفہ غایت بیوک و مقدسدر . دینی طور دیران ، یشاتان آنجق مدرسه لیلردر . ملت اسلامیہ نظرندہ بر موقع بلند احرار ایدن ؛ شان و شرفلری افلاکہ عروج ایدن اسلاف عظامیزی ملت اسلامیہ نک مادی ، معنوی ترقی و تعالیسنہ خدمت ایدہرک شاهانہ ، مسعودانہ یشامشلمز و یشاتق ایچون بر عزم قوی ایلہ کیجہ کوندوز چالشمشلمز ، سعی متہادیدہ بولنشلمز . بوسایہ دہ ملت اسلامیہ او نودلماز خاطرملر ، بالخاصہ اخلاقہ آثار کزیدہ ک و تبرع ایتک صورتیلہ کندیلرینہ منتدار بر اقصیلردر .

رجا ایدرم بز ، بواسلافک اخلافی اولمق اعتباریلہ ترقی نقطہ نظرندن نصل بر درجہ دہ اولماز ایجاب ایدر ؛ دہا فضلہ بیلکی ، دہا زیادہ کمال و دہا بشقہ آثار اقتضا ایتزمی ؛ تأسف ، صد ہزار تأسف کہ بوفضلہ لق شویہ طورسون ، اونلرک آثارینی آکلامیز ، و آکلادہ میز .

ہلہ شوراسی شایان تذکار و تأثر در کہ : بزیم بو عطا تیز ، بو حرکتسزلکمز معاذاللہ مسلك علمینک تمامیلہ سقوطنی انتاج ایتدیکی کبی دین و وطنی الیم فلاکتلر قابلا یہرق ملت اسلامیہ نک ذاتاً معروض قالدینی فاجہ لرک تسلسلہ میدان و یرمش اولہ جق . بو حال ایسہ ، اللہ محافظہ ، ایلہ بنیہ دولتی تملندن ییقہ جقدر .

ارقداشلمز ! وطن عظیم فلاکتلر کچیریور ، عالم اسلام آیاقلر آلتندہ صلیک ملوث چیزمہ سیلہ پارچالنیور . عرض و ناموس اسلام دونکی آزادیلر مرکز شہوات ملعونانہ سی قارشیسندہ اغلیہ اغلیہ عرض اندام

« متفکرین اسلام ارسندہ واسطہ اولاجق لسان ، بنجہ (عربجہ) در . هر مسلمان مملکتندہ بو واسطہ به مراجعت قولایدز . فقط اردوجہ و ترکجہ بویلہ دکلدز . جاواداکی برمسلمان عربجہ بی تحصیل ایتک چارہ سنی بولاییلر . تورکجہ بی بولاماز . جزایردہ کی برمسلمانہ دہ اردوجہ بی اوکرہ تہ منسکز . بناء علیہ مسلمان متفکرینک آوروپادہ کی اوچ بویوک لساندن بریلہ عربجہ بی مکملآ تحصیل ایتہ سی لازم کلور .

متفکرین اسلام آراسندہ مشترک بر لسانہ احتیاج واردز . اوتہ دہ بریدہ کردولن ممالک سائرہ مسلمانلریلہ قونوشمق پک کوچ اولویور . آنک بیلدیکی برلسان اجنبی بی سزدہ بیلورسہ کز اعلا ، فقط بونک تصادف ایتدیکی دہ چوق واقہ در . »

بوسطرلرلہ شیخ حضر تلرینک افکار و ملاحظاتی آراسندہ کی مقارنت پک واضحدر ؛ عربجہ نک عمومیت و خصوصیت تحصیل مسئلہ سندہ کورولن فرق ، ایکنجی درجہ دہ و اہمیتسز بر مسئلہ در . روح ، آکلاشمق و طائیشمق ایچون برلسان مشترکہ اولان احتیاجدہ در . « تورک یوردی » ندہ بعض قایینی سز افراطجیلرہ نمونہ اعتدال اولان محترم « کولک آلب » بک دہ لسان بحثندہ :

« ... مع مافیہ اسلام لسانلری اصطلاحلرینی عربی یاخود فارسی دن آلفلہ بین الملل وظیفہ لرینی ایفا ایتش اولمازلر . بو اصطلاحلر ، هر لساندہ باشقہ جذرلردن تشکیل اولونورسہ ، مطلوب اولان وحدت حاصل اولمایاجنی ایچون لسانک بین المللیتی اکسیک قالیر . بوندن طولانی درکہ دیگر اسلام لسانلرینک قبول ایتش اولدیغنی ، یاخود قبول ایدہ بیلہ جکی تعبیرلری آرایوب بولمق صورتیلہ اصطلاح وضع ایتہ مز لازم کلیر . بو مقصدی تأمین ایچون هر لساندہ اصطلاح وضعیلہ مشغول جمعیتلر شکل ایتلی و بو جمعیتلر معین زمانلردہ بین الملل اصطلاح مؤتمرلری صورتندہ طوبلا تالیدلرلر . »

یولندہ مطالعہ لر یور و تہرک سریع و متین خطوہ لرلہ شیخ حضر تلرینک « غایہ » لرینہ طوغرو ایلرلہ یورلر .

بوندن باشقہ فکرلریلہ احتجاج اولونابیلن بر طاقم ذوات فاضلہ ایلہ اولان مشافہاتمزدن دہ « عربجہ » نک لسان مشترک اسلام اولماسی غایہ سنہ طوغرو توجیہ ایدیلہ جک مساعینک اصابت و مشکوریتنہ کمال قناعت حاصل ایتدم . شیمدی ایش ، بو مسئلہ نک دہ امثال عدیدہ سی کی یالکوز اوروپالی کاغد و مرکب تجارینہ پارا قازاندیرمقلہ قالماق شرطیلہ مطبوعات جدیدہ کمال اہمیتلہ موضوع بحث ایدیلہرک الک سالم بر طرز دہ همان دستکاه عملہ تودیج اولونماسندہ در !

عبد اللطیف نوزاد

تذکرہ مختصر

### طلبہ علوم مرہ حرکت فکریم :

کچن ہفتہ ظرفندہ طلبہ علوم افندیل طرفندن ادارہ خانہ مرہ بر خیلی مکتوبلر کلدی . مخلاف مدرسہ لردن کوندریلن بو مکتوبلرک مآئندہ بروحدت کورولمکدہ در . فجایع اخیرہ نک ، بوتون طلبہ علوم آراسندہ بر اثر انتباہ تولید ایتدیکی آکلاشیلیور . بو طاشقین ، فقط طاغنیق جریانلری توحید ایتک ایچون سبیل الرشاد بو عنوان ایلہ بر